

HØJESTERETS DOM

afsagt mandag den 23. september 2019

Sag 42/2019

(1. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Hanne Rahbæk, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Svendborg den 26. september 2018 og af Østre Landsrets 18. afdeling den 30. januar 2019.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Thomas Rørdam, Lene Pagter Kristensen, Marianne Højgaard Pedersen, Jon Stokholm og Lars Apostoli.

Påstande

Dommen er anket af T med påstand om frifindelse, subsidiært hjemvisning og mere subsidiært formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået skærpelse.

Anbringender

T har anført navnlig, at domfældelsen for medvirken til selvmord, jf. straffelovens § 240, beror på en forkert fortolkning af loven. Medvirkensbegrebet i § 240 er således snævrere end det almindelige medvirkensbegreb i straffelovens § 23, hvilket også må anses for bedst stemmende med Menneskerettighedskonventionens artikel 8 om retten til privatliv, som bl.a. beskytter retten til selv at bestemme, hvornår livet skal afsluttes. Den bistand, som han ydede til B, C og A havde ikke karakter af en så væsentlig og direkte medvirken til selvmord eller forsøg herpå, at det er tilstrækkeligt til domfældelse efter § 240. Han bidrog alene med

tilvejebringelse af medicin samt rådgivning og information, som i forvejen var frit tilgængelig bl.a. på internettet. I øvrigt var han ikke selv til stede, da de pågældende begik selvmord eller forsøgte at begå selvmord. Fysisk tilstedeværelse må være en betingelse for overtrædelse af § 240 eller for domfældelse for forsøg, og det er da heller ikke tidligere sket, at nogen er blevet dømt for overtrædelse af denne bestemmelse uden selv at have været til stede i forbindelse med selvmordet eller selvmordsforsøget.

For så vidt angår den del af tiltalen, der består i rådgivning ydet i forlængelse af en vejledning, som er tilgængelig på en hjemmeside på internettet, er det i strid med Menneskerettighedskonventionens artikel 10 om retten til ytringsfrihed at straffe efter straffelovens § 240, jf. herved Menneskerettighedsdomstolens dom af 29. oktober 1992 i sagerne 14234/88 og 14235/88 (Open Door and Dublin Well Woman mod Irland).

Først ved en ændring af straffelovens § 240 i 2004 blev forsøg på medvirken til selvmord gjort strafbart uden for tilfælde, hvor forbrydelsen er begået af egennyttige bevæggrunde. Af forarbejderne til lovændringen fremgår, at der ikke blev tilsigtet nogen ændring i det hidtidige strafbare område for forsøg. Der kan derfor ikke straffes for forsøg i forhold 1, da der ikke var tale om egennyttige bevæggrunde. Under alle omstændigheder må der tages hensyn hertil ved strafudmålingen.

Hjemvisningspåstanden er nedlagt for det tilfælde, at frifindelsespåstanden ikke tages til følge, og sagen efter fastlæggelsen af den korrekte fortolkning af straffelovens § 240 ikke kan afgøres på det foreliggende grundlag.

Under alle omstændigheder er en betinget fængselsstraf på 60 dage for streng, da hans bistand alene var motiveret af et ønske om at hjælpe forpinte mennesker, som selv eller via deres pårørende havde rettet henvendelse til ham for at få hjælp til at begå selvmord. Han har således ikke opnået eller tilsigtet at opnå nogen fordel for sig selv. Der bør også tages hensyn til, at han har mistet sin autorisation som læge. Endvidere taler det for formildelse, at to af forholdene er begået for mere end to år siden, og at han nu er næsten 78 år gammel.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at landsretten har anvendt straffeloven korrekt.

Medvirkensbegrebet i straffelovens § 240 er det samme som det almindelige medvirkensbe-

greb i lovens § 23. Der gælder således ikke noget krav om en særligt kvalificeret form for medvirken eller fysisk tilstedeværelse efter § 240, og de handlinger, som T foretog ifølge landsrettens bevisvurdering, er i hvert fald tilstrækkelige til domfældelse efter denne bestemmelse.

T er med rette dømt for forsøg på medvirken til selvmord i forhold 1. Strafferammen går op til fængsel indtil 3 år, og forsøg på medvirken til selvmord er derfor strafbart, jf. straffelovens § 21, stk. 3.

En domfældelse af T i overensstemmelse med landsrettens bevisresultat er hverken i strid med Menneskerettighedskonventionens artikel 8 eller artikel 10.

Straffen bør skærpes især under hensyn til, at han er dømt for medvirken til to selvmord samt et forsøg. Det taler også i skærpende retning, at de pågældende personer var fremmede for T, der således ikke havde nogen personlig og følelsesmæssig tilknytning til dem. Han var derimod drevet af et engagement i spørgsmålet om rimeligheden af det gældende forbud mod medvirken til selvmord i straffelovens § 240.

Supplerende retsgrundlag

Straffelovens § 240 fik ved lov nr. 126 af 15. april 1930 følgende ordlyd:

”Den, som medvirker til, at nogen berøver sig selv Livet, straffes med Bøde eller Hæfte. Hvis Handlingen foretages af egennyttige Bevæggrunde, er Straffen Fængsel indtil 3 Aar.”

Ved lov nr. 433 af 31. maj 2000 blev hæftestraffen afskaffet, og i § 240 blev ”hæfte” erstattet med ”fængsel indtil 4 måneder”. Bestemmelsen indeholdt herefter en normalstrafferamme med bøde eller fængsel indtil 4 måneder og en skærpet sidestrafferamme med fængsel indtil 3 år, hvis handlingen var foretaget af egennyttige bevæggrunde.

Efter denne retstilstand var forsøg på medvirken til selvmord alene strafbart, hvis handlingen var foretaget af egennyttige bevæggrunde. Dette skyldes, at forsøg kun straffes, når der for lovovertrædelsen kan idømmes en straf, der overstiger fængsel i 4 måneder, jf. straffelovens § 21, stk. 3.

Ved lov nr. 218 af 31. marts 2004 blev § 240 formuleret således:

”Den, som medvirker til, at nogen berøver sig selv livet, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.”

Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår bl.a. (Folketingstidende 2003-04, Tillæg A, lovforslag nr. L 99 af 26. november 2003, s. 3334):

”Lovforslagets § 1, nr. 50, indebærer en teknisk forenkling af normal- og sidestrafferammen i § 240. Ændringen medfører, at den skærpede sidestrafferamme i stk. 2, hvorefter straffen kan stige til fængsel indtil 3 år, hvis handlingen er foretaget af egennyttige bevæggrunde, ophæves, således at bestemmelsen har en strafferamme med bøde eller fængsel indtil 3 år.

Bestemmelsens strafmaksimum forbliver uændret, og med ændringen tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.”

Spørgsmålet om eventuel kriminalisering af generelle opfordringer til selvmord mv. har været forelagt for Straffelovrådet, der har afgivet betænkning om spørgsmålet i 2005 (bet. nr. 1462/2005). Det fremgår af betænkningen, at det ifølge Straffelovrådet ikke kan anbefales at gennemføre lovændringer med henblik på kriminalisering af generelle opfordringer mv. til selvmord. I betænkningen har Straffelovrådet bl.a. udtalt sig om fortolkningen af den gældende bestemmelse i straffelovens § 240. I betænkningen hedder det bl.a. (s. 11-12, 41-42 og 59):

”Kapitel 2. Gældende ret

...

2.2. Straffeloven

2.2.1. Det er ikke strafbart at forsøge at tage sit eget liv, men efter straffelovens § 240 er det strafbart at medvirke til, at nogen berøver sig selv livet. Strafferammen er bøde eller fængsel indtil 3 år. Forbrydelsen fuldbyrdes, når offeret dør. Der kan efter omstændighederne straffes for forsøg på medvirken til, at nogen berøver sig selv livet, jf. straffelovens § 240, jf. § 21. Forsøg omfatter enhver handling, som sigter til at fremme eller bewirke udførelsen af en forbrydelse, sml. Den kommenterede straffelov s. 191 ff. (Almindelig del). Der kan rejses spørgsmål om, hvorvidt § 240 alene finder anvendelse på fysisk medvirken og psykisk medvirken af en kvalificeret karakter, eller om bestemmelsen i overensstemmelse med dansk rets almindelige medvirkensregel, jf. straffelovens § 23, omfatter alle tilfælde, hvor gerningsmanden ved tilskyndelse, råd eller dåd forsætligt medvirker til, at en bestemt person begår selvmord, sml. Den kommenterede straffelov s. 206 ff. (Almindelig del) og s. 314 (Speciel del). For at kunne straffe efter § 240 kræves under alle omstændigheder, at gerningsmanden har foretaget en konkretiseret medvirkenshandling med forsæt til, at en eller flere bestemte personer begår selvmord. Op-

fordringer til at begå selvmord eller anvisninger på, hvorledes selvmord kan begås, er ikke omfattet af § 240, når de ikke er specifikt rettet mod bestemte personer. Fremsættelsen eller formidlingen af opskrifter på selvmord, der f.eks. sker via hjemmesider på internettet, kan derfor i almindelighed ikke straffes efter § 240.

Som det fremgår ovenfor, kan der alene straffes for medvirken efter straffelovens § 240, hvis medvirkensforholdet retter sig mod en konkretiseret medvirkenshandling. Offentlig tilskyndelse f.eks. på internettet til forbrydelse er selvstændigt kriminaliseret i straffelovens § 136, stk. 1. Efter denne bestemmelse straffes den, som uden derved at have forskyldt højere straf offentligt tilskynder til forbrydelse, med bøde eller fængsel indtil 4 år.

...

Kapitel 6. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

6.1. Retten til liv (artikel 2)

6.1.1. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i *Pretty mod Storbritannien*, dom af 29. april 2002, fastslået, at artikel 2 om retten til liv ikke omfatter en "ret til at dø".

Uanset der ikke foreligger domme herom, antages det, at artikel 2 ikke indebærer pligt for staten til at modvirke, at folk begår selvmord.

6.2. Retten til ytringsfrihed, herunder retten til at modtage information (artikel 10)

6.2.1. Efter artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention har enhver ret til ytringsfrihed. Det fremgår udtrykkeligt af bestemmelsen, at retten til ytringsfrihed omfatter meningsfrihed og frihed til at modtage eller meddele oplysninger eller tanker uden indblanding fra offentlig myndighed og uden hensyn til landegrænser. Det antages, at retten til ytringsfrihed også omfatter ytringer på internettet.

Ifølge bestemmelsens stk. 2 kan udøvelsen af ytringsfriheden underkastes sådanne formaliteter, betingelser, restriktioner eller straffebestemmelser, som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, territorial integritet eller offentlig tryghed, for at forebygge uorden eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden, for at beskytte andres gode navn og rygte eller rettigheder, for at forhindre udspreddelse af fortrolige oplysninger eller for at sikre domsmagtens autoritet og upartiskhed.

Et indgreb i retten til ytringsfrihed kan således anses for at være i overensstemmelse med konventionens artikel 10, hvis det opfylder tre betingelser: Indgrebet skal være foreskrevet ved lov, det skal varetage et eller flere af de hensyn, der er opregnet i stk. 2, og det skal være nødvendigt i et demokratisk samfund. Sidstnævnte kriterium indebærer et proportionalitetskrav, hvorefter indgrebets intensitet skal stå i rimeligt forhold til det angivne formål.

6.2.2. Staterne har som udgangspunkt en vid skønsmargin, når der er tale om moralske spørgsmål ["morals"]. Det følger bl.a. af *Open Door and Dublin Well Woman mod Irland*, dom af 29. oktober 1992 (pr. 68), der omhandlede et af de irske domstole nedlagt forbud mod to organisationers og to personers rådgivning om foretagelse af abort i Storbritannien. Det var forbudt at få foretaget abort i Irland, hvorimod det ikke var forbudt at rejse til udlandet for at få foretaget aborten. Uanset den vide skønsmargin anså

Menneskerettighedsdomstolen dog det nedlagte forbud for at være i strid med artikel 10, også for så vidt angik to kvinder, der havde klaget over indgreb i deres ret til at modtage informationen. Menneskerettighedsdomstolen fandt ikke, at indgrebet var nødvendigt i et demokratisk samfund på grund af forbuddets absolutte karakter, fordi informationerne var tilgængelige ad anden vej, og fordi rådgiverne ikke opfordrede eller opmuntrede kvinder til at få foretaget abort (pr. 72-80).

...

Kapitel 9. Straffelovrådets overvejelser

9.1. Som det fremgår af kapitel 2.2, er det ikke strafbart at forsøge at tage sit eget liv, men efter straffelovens § 240 er det strafbart at medvirke til, at nogen berøver sig selv livet. For at kunne straffe efter § 240 kræves, at gerningsmanden har foretaget en konkretiseret medvirkenshandling med forsæt til, at en eller flere bestemte personer begår selvmord. Opfordringer til at begå selvmord eller anvisninger på, hvorledes selvmord kan begås, er ikke omfattet af § 240, når de ikke specifikt er rettet mod bestemte personer. Fremsættelsen eller formidlingen af opskrifter på selvmord, der f.eks. sker via hjemmesider på internettet, kan derfor i almindelighed ikke straffes efter § 240..."

Af præmisserne i den dom, der er nævnt i betænkningen (Menneskerettighedsdomstolens dom af 29. oktober 1992 i sagerne 14234/88 og 14235/88, *Open Door and Dublin Well Woman* mod Irland), fremgår bl.a.:

"2. Proportionality

67. The Government stressed the limited nature of the Supreme Court's injunction which only restrained the provision of certain information (see paragraph 20 above). There was no limitation on discussion in Ireland about abortion generally or the right of women to travel abroad to obtain one. They further contended that the Convention test as regards the proportionality of the restriction was inadequate where a question concerning the extinction of life was at stake. The right to life could not, like other rights, be measured according to a graduated scale. It was either respected or it was not. Accordingly, the traditional approach of weighing competing rights and interests in the balance was inappropriate where the destruction of unborn life was concerned. Since life was a primary value which was antecedent to and a prerequisite for the enjoyment of every other right, its protection might involve the infringement of other rights such as freedom of expression in a manner which might not be acceptable in the defence of rights of a lesser nature.

The Government also emphasised that, in granting the injunction, the Supreme Court was merely sustaining the logic of Article 40.3.3o of the Constitution. The determination by the Irish courts that the provision of information by the relevant applicants assisted in the destruction of unborn life was not open to review by the Convention institutions.

68. The Court cannot agree that the State's discretion in the field of the protection of morals is unfettered and unreviewable (see, *mutatis mutandis*, for a similar argument, the *Norris v. Ireland* judgment of 26 October 1988, Series A no. 142, p. 20, para. 45).

It acknowledges that the national authorities enjoy a wide margin of appreciation in matters of morals, particularly in an area such as the present which touches on matters of belief concerning the nature of human life. As the Court has observed before, it is not possible to find in the legal and social orders of the Contracting States a uniform European conception of morals, and the State authorities are, in principle, in a better position than the international judge to give an opinion on the exact content of the requirements of morals as well as on the "necessity" of a "restriction" or "penalty" intended to meet them (see, *inter alia*, the *Handyside v. the United Kingdom* judgment of 7 December 1976, Series A no. 24, p. 22, para. 48, and the *Müller and Others v. Switzerland* judgment of 24 May 1988, Series A no. 133, p. 22, para. 35).

However this power of appreciation is not unlimited. It is for the Court, in this field also, to supervise whether a restriction is compatible with the Convention.

69. As regards the application of the "proportionality" test, the logical consequence of the Government's argument is that measures taken by the national authorities to protect the right to life of the unborn or to uphold the constitutional guarantee on the subject would be automatically justified under the Convention where infringement of a right of a lesser stature was alleged. It is, in principle, open to the national authorities to take such action as they consider necessary to respect the rule of law or to give effect to constitutional rights. However, they must do so in a manner which is compatible with their obligations under the Convention and subject to review by the Convention institutions. To accept the Government's pleading on this point would amount to an abdication of the Court's responsibility under Article 19 (art. 19) "to ensure the observance of the engagements undertaken by the High Contracting Parties ...".

70. Accordingly, the Court must examine the question of "necessity" in the light of the principles developed in its case-law (see, *inter alia*, the *Observer and Guardian v. the United Kingdom* judgment of 26 November 1991, Series A no. 216, pp. 29-30, para. 59). It must determine whether there existed a pressing social need for the measures in question and, in particular, whether the restriction complained of was "proportionate to the legitimate aim pursued" (*ibid.*).

71. In this context, it is appropriate to recall that freedom of expression is also applicable to "information" or "ideas" that offend, shock or disturb the State or any sector of the population. Such are the demands of that pluralism, tolerance and broadmindedness without which there is no "democratic society" (see, *inter alia*, the above-mentioned *Handyside* judgment, Series A no. 24, p. 23, para. 49).

72. While the relevant restriction, as observed by the Government, is limited to the provision of information, it is recalled that it is not a criminal offence under Irish law for a pregnant woman to travel abroad in order to have an abortion. Furthermore, the injunction limited the freedom to receive and impart information with respect to services which are lawful in other Convention countries and may be crucial to a woman's health and well-being. Limitations on information concerning activities which, notwithstanding their moral implications, have been and continue to be tolerated by national authorities, call for careful scrutiny by the Convention institutions as to their conformity with the tenets of a democratic society.

73. The Court is first struck by the absolute nature of the Supreme Court injunction which imposed a "perpetual" restraint on the provision of information to pregnant women concerning abortion facilities abroad, regardless of age or state of health or their reasons for seeking counselling on the termination of pregnancy. The sweeping nature of this restriction has since been highlighted by the case of *The Attorney General v. X and Others* and by the concession made by the Government at the oral hearing that the injunction no longer applied to women who, in the circumstances as defined in the Supreme Court's judgment in that case, were now free to have an abortion in Ireland or abroad (see paragraph 25 above).

74. On that ground alone the restriction appears over broad and disproportionate. Moreover, this assessment is confirmed by other factors.

75. In the first place, it is to be noted that the corporate applicants were engaged in the counselling of pregnant women in the course of which counsellors neither advocated nor encouraged abortion, but confined themselves to an explanation of the available options (see paragraphs 13 and 14 above). The decision as to whether or not to act on the information so provided was that of the woman concerned. There can be little doubt that following such counselling there were women who decided against a termination of pregnancy. Accordingly, the link between the provision of information and the destruction of unborn life is not as definite as contended. Such counselling had in fact been tolerated by the State authorities even after the passing of the Eighth Amendment in 1983 until the Supreme Court's judgment in the present case. Furthermore, the information that was provided by the relevant applicants concerning abortion facilities abroad was not made available to the public at large.

76. It has not been seriously contested by the Government that information concerning abortion facilities abroad can be obtained from other sources in Ireland such as magazines and telephone directories (see paragraphs 23 and 27 above) or by persons with contacts in Great Britain. Accordingly, information that the injunction sought to restrict was already available elsewhere although in a manner which was not supervised by qualified personnel and thus less protective of women's health. Furthermore, the injunction appears to have been largely ineffective in protecting the right to life of the unborn since it did not prevent large numbers of Irish women from continuing to obtain abortions in Great Britain (see paragraph 26 above).

77. In addition, the available evidence, which has not been disputed by the Government, suggests that the injunction has created a risk to the health of those women who are now seeking abortions at a later stage in their pregnancy, due to lack of proper counselling, and who are not availing themselves of customary medical supervision after the abortion has taken place (see paragraph 26 above). Moreover, the injunction may have had more adverse effects on women who were not sufficiently resourceful or had not the necessary level of education to have access to alternative sources of information (see paragraph 26 above). These are certainly legitimate factors to take into consideration in assessing the proportionality of the restriction.

3. Articles 17 and 60 (art. 17, art. 60)

78. The Government, invoking Articles 17 and 60 (art. 17, art. 60) of the Convention, have submitted that Article 10 (art. 10) should not be interpreted in such a manner as to

limit, destroy or derogate from the right to life of the unborn which enjoys special protection under Irish law.

79. Without calling into question under the Convention the regime of protection of unborn life that exists under Irish law, the Court recalls that the injunction did not prevent Irish women from having abortions abroad and that the information it sought to restrain was available from other sources (see paragraph 76 above). Accordingly, it is not the interpretation of Article 10 (art. 10) but the position in Ireland as regards the implementation of the law that makes possible the continuance of the current level of abortions obtained by Irish women abroad.

4. Conclusion

80. In the light of the above, the Court concludes that the restraint imposed on the applicants from receiving or imparting information was disproportionate to the aims pursued. Accordingly there has been a breach of Article 10 (art. 10).”

Højesterets begrundelse og resultat

Strafansvar for medvirken til selvmord og selvmordsforsøg

T er ved landsrettens dom fundet skyldig i to forhold af overtrædelse af straffelovens § 240 om medvirken til selvmord og et forhold af forsøg herpå. Sagen angår, om de handlinger, som T efter landsrettens bevisresultat har foretaget i de tre forhold, er strafbare som medvirken efter bestemmelsen, og om betingelserne for at straffe for forsøg er opfyldt. I givet fald er der tillige spørgsmål om strafudmålingen.

Efter straffelovens § 240 er det strafbart at medvirke til, at nogen berøver sig selv livet, mens det ikke er strafbart at forsøge at tage sit eget liv. Bestemmelsen indeholder således en selvstændig kriminalisering af medvirken til selvmord. Højesteret finder, at det beror på en fortolkning af denne bestemmelse, hvilke former for medvirken der er omfattet af strafansvaret, og at der derfor ikke uden videre kan tages udgangspunkt i de medvirkensformer, som efter den almindelige regel i straffelovens § 23 er strafbare som medvirken til forbrydelser. Medvirken af mere underordnet karakter vil f.eks. kunne falde uden for, hvad der er strafbart efter § 240.

I forhold 2 er T fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 240 ved forud for Bs død den 7. maj 2017 via en kontakt at have skaffet medicin til B med viden om, at medicinen skulle bruges til hans selvmord. I forhold 1 er T fundet skyldig i forsøg på overtrædelse af § 240 ved

via den medtiltalte at have skaffet receptpligtig medicin til A med viden om, at medicinen skulle bruges til As selvmord, som imidlertid mislykkedes.

Højesteret tiltræder, at T' handlinger i forhold 1 og forhold 2 er strafbare som medvirken til selvmord efter straffelovens § 240. I forhold 1 tiltræder Højesteret endvidere, at betingelserne for at straffe for forsøg er opfyldt, da strafferammen i § 240 på bøde eller fængsel indtil 3 år giver mulighed for at straffe for forsøg, jf. straffelovens § 21, stk. 3. Det, som T har anført om lovhistorien til § 240, kan ikke føre til et andet resultat.

I forhold 3 er T fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 240 ved i mailkorrespondance med C at have vejledt hende om metoder til at begå selvmord, bl.a. ved at bekræfte medicinvalget og ved at bekræfte, at det er en god idé at supplere med en plastikpose, og herunder at have skrevet ”Hvis du kan gennemføre det, vil du være 100 % sikker. Husk i givet fald at der skal en elastik om halsen”, hvorved han medvirkede til hendes selvmord ved indtagelse af medicin og placering af en plastikpose lukket sammen med et gummibånd over hovedet.

Tre dommere – Thomas Rørdam, Jon Stokholm og Lars Apostoli – udtaler herefter om forhold 3:

Vi tiltræder, at T ved sin rådgivning i mailkorrespondancen med C har foretaget en konkretiseret og væsentlig medvirken til hendes selvmord, og at rådgivningen efter sin karakter ikke er straffri som følge af, at rådgivningen tog udgangspunkt i en generel vejledning, som lovligt var offentliggjort på Læger for Aktiv Dødshjælps hjemmeside. Vi lægger i den forbindelse tillige vægt på, at den konkrete rådgivning, som T ydede C, i højere grad end den generelle vejledning var egnet til at styrke hende i ønsket om at begå selvmord. Der er efter vores opfattelse ikke grundlag for at fastslå, at domfældelse i dette forhold vil være i strid med artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Dommerne Lene Pagter Kristensen og Marianne Højgaard Pedersen udtaler om forhold 3:

Det fremgår af sagens oplysninger, at C i juli 2018 kontaktede T, hvor hun i mails tilkendegav, at hun, der var 85 år og havde mange skavanker, havde et ønske om at afslutte

snart og havde afklaret det med den nærmeste familie. Hun havde skaffet de nødvendige piller, og hendes hensigt var også at supplere med en plastikpose. Hun havde en stor skræk for den mulige risiko for, at det skulle mislykkes for hende, og hun var nervøs for, om hun ville være i stand til at gennemføre det alene. T informerede hende herefter i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgik af den lovlige vejledning på hjemmesiden, og han gav ikke oplysninger, der ikke allerede fremgik af hjemmesiden. Han hverken opfordrede eller opmuntrede hende til at begå selvmord. Under disse omstændigheder finder vi, at T' oplysninger til C er af sådan karakter, at oplysningerne i sig selv ikke kan anses for strafbar medvirken til, at hun berøvede sig selv livet. Vi finder derfor, at T i dette forhold skal frifindes for at have overtrådt straffelovens § 240, hvilket også må anses for bedst stemmende med artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention om retten til at modtage og meddele oplysninger, jf. herved Menneskerettighedsdomstolens dom af 29. oktober 1992 i sagerne 14234/88 og 14235/88 (Open Door and Dublin Well Woman mod Irland).

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet, således at det tiltrædes, at T er fundet skyldig i alle tre forhold.

Strafudmålingen

Tre dommere – Thomas Rørdam, Jon Stokholm og Lars Apostoli – udtaler:

Vi finder, at der ved strafudmålingen må tages udgangspunkt i, at det af forarbejderne til lovændringen i 2004 fremgår, at der ikke var tilsigtet nogen ændring i det hidtidige udmålingsniveau inden for den dagældende strafferamme på bøde eller fængsel indtil 4 måneder for medvirken til selvmord, der ikke foretages af egennyttige grunde. Det må i skærpende retning tillægges betydning, at T' forhold har haft en vis systematisk karakter, og at sagen omfatter tre forhold, hvoraf det sidste blev begået, efter at han blev sigtet af politiet for overtrædelse af straffelovens § 240. I formildende retning må det tillægges betydning, at T snart er 78 år gammel.

Efter det anførte tiltræder vi, at straffen er fastsat til 60 dages betinget fængsel.

Dommerne Lene Pagter Kristensen og Marianne Højgaard Pedersen udtaler:

Det fremgår af forarbejderne til ændringen i 2004 af straffelovens § 240, at der ikke var tilsigtet en ændring af det hidtidige udmålingsniveau. Efter den sparsomme retspraksis må det lægges til grund, at niveauet for ét forhold af overtrædelse af § 240 var hæfte i 14 dage (hvilket i dag svarer til fængsel i 10 dage). Ved udmålingen af straffen må det endvidere tillægges vægt, at der i forhold 1 alene var tale om et forsøg, at forsøg uden egennyttige bevæggrunde indtil lovændringen i 2004 ikke var strafbar, og at der ifølge forarbejderne ikke var tilsigtet nogen ændring af det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau. I forhold 3 var der efter vores opfattelse ikke tale om en væsentlig medvirken. Forhold 1 og 2, der vedrører fremskaffelse af medicin, er begge begået i foråret 2017, og forhold 3, der vedrører vejledning, er begået i sommeren 2018. T er ikke tidligere straffet, og der er efter vores opfattelse ikke tale om, at forholdene har en systematisk karakter. Vi stemmer herefter for at fastsætte straffen til 30 dages betinget fængsel.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet, således at landsrettens dom stadfæstes.

Efter omstændighederne, herunder behovet for en afklaring af området for medvirkensansvar efter straffelovens § 240, skal statskassen betale sagens omkostninger for Højesteret.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG

D O M

Afsagt den 30. januar 2019 af Østre Landsrets 18. afdeling
(landsdommerne Ulla Staal, Alex Puggaard og Anne-Sophie Abel Lohse (kst.) med domsmænd).

18. afd. nr. S-2892-18:

Anklagemyndigheden

mod

1) T1

(cpr.nr. ...)

(advokat Hanne Rahbæk, besk.)

2) T2

(...)

(advokat Birgitte Kirkegaard, besk.)

Retten i Svendborgs dom af 26. september 2018 (R2-971/2018) er anket af T1 med påstand om frifindelse.

Anklagemyndigheden har påstået domfældelse efter anklageskriftet for byretten, dog at henvisningen til straffelovens § 23 udgår, samt skærpelse.

Anklagemyndigheden har anket dommen vedrørende T2 med påstand om skærpelse.

T2 har påstået stadfæstelse.

Der er i landsretten afspillet X-tv-station-udsendelsen ..., vist den ..., klip fra ... fra ... samt ...-dokumentaren ..., vist den

Forklaringer

Der er i landsretten afgivet supplerende forklaring af de tiltalte og vidnet V2 samt forklaring af vidnet A.

De i byretten af vidnerne V1 og V3 afgivne forklaringer er dokumenteret i medfør af retsplejelovens § 923.

Tiltalte T1 har supplerende forklaret bl.a., at netværket, som han har stiftet, og som arbejder for lovliggørelse af aktiv dødshjælp i Danmark, rettelig hedder Han nægter sig skyldig i at have medvirket til aktiv dødshjælp, da han alene har benyttet sig af sin ytringsfrihed og henvist til den generelle vejledning ”Lægemidler der er velegnede til selvmord”, som han har udarbejdet, og som er tilgængelig på internettet. Aktiv dødshjælp har i mange år været diskuteret i Danmark, og han har følt sig forpligtet til at gøre noget ved problemet, da han gennem årene har set mange mennesker lide. Tanken om at hjælpe folk med at begå selvmord var en proces, der er blev modnet over lang tid, og efter hans opfattelse er det tvivlsomt, hvor grænsen går i forhold til en overtrædelse af straffelovens § 240. Han har i høj grad benyttet sig af sin lægevidenskabelige baggrund og af lægevidenskabelig litteratur til at udarbejde selvmordsvejledningen, der bl.a. angiver lægemidler og doser, som er velegnede til selvmord. Hans erfaring med aktiv dødshjælp relaterer sig til rådgivning, og inden han rådgiver personer herom, indsamler han information om de pågældende, og han afgør således intet alene på baggrund af en telefonsamtale.

På et tidspunkt blev han opsøgt af G, der var politibetjent, og som havde planer om at stifte en ny organisation for aktiv dødshjælp. Han vil ikke afvise, at han i foråret 2017 i en sms-korrespondance med den pågældende skrev: ”Politiet vil stå uden tekniske beviser. Der er ingen lig, der er ikke fundet tegn på forgiftning, og der er intet arkiv med personlige oplysninger. Faktisk er det meste foregået telefonisk. Jeg har hørt fra en advokat at hvis vi bare siger ”ingen kommentarer” hele vejen igennem, kan de ikke røre os.” Han skrev

formentlig af efter noget, og det, han skrev, var led i en mere generel diskussion. Det var ulovligt, det de ville gøre, og det var derfor klart, at det skulle gøres på en måde, hvorved de ikke blev afsløret og straffet. Han har aldrig udskrevet medicin, der er benyttet til selvmord, og han har aldrig misbrugt sin autorisation, og det er derfor uberettiget, at han er frataget sin autorisation. Med slutbemærkningen ”Men kampen fortsætter – uanset hvad” i brevet til V1 tilkendegav han, at han ville fortsætte, fordi han mente, at han gjorde det eneste rigtige ved at hjælpe svage, lidende mennesker i kampen for lovliggørelse af aktiv dødshjælp. Om notat om H, i hvilket han bemærkede, at politisagen og autorisationsfratagelsen fik hans kilder til at tørre ud, men at han regnede med endnu en gang at kunne skaffe dosis, har han forklaret, at H ønskede hans hjælp til selvmord. Han regnede med endnu engang at kunne skaffe en dosis medicin, men det lykkedes ikke. Han vil i øvrigt gerne være til stede, når folk begår selvmord, således at han kan sikre sig, at det går rigtigt for sig.

Om *forhold 1* har han forklaret, at det er rigtigt, at han anmodede T2 om at udskrive medicinen til A, som han vidste ville forsøge at begå selvmord hermed. En journalist fortalte ham senere, at A havde rørt medicinen op i vand, og i så fald havde A ikke fulgt vejledningen.

Om *forhold 2* har han forklaret, at han kun var sammen med B en enkelt gang, og det var da han besøgte ham i Han skaffede ikke medicin til B, men han rådgav og vejledte ham i overensstemmelse med selvmordsvejledningen, som de diskuterede uden at gå i detaljer. Når han på et tidspunkt i tv-udsendelsen om B udtalte, at der var andre ”udveje”, mente han, at han med oplysning om den medicin, som B fik, kunne vejlede ham i overensstemmelse med selvmordsvejledningen. Han fik dog aldrig oplysning om B’s medicin. Det er rigtigt, at han i tv-udsendelsen konkluderede, at ”så har vi en aftale”, men aftalen blev aldrig ført ud i livet. På et tidspunkt drøftede han med en person muligheden for at skaffe piller til B, men han ved ikke, om vedkommende sendte piller til B. Han har i hvert fald ikke selv sendt nogen pakke til B. Den tredje portion Fenemal, som T2 udskrev i foråret 2017, var til hans kone, og han har gemt den et hemmeligt sted, hvilket han ikke tidligere har fortalt om. Da han efter B’s død blev interviewet af en tv-journalist, som fortalte, at B havde været to dage om at dø, var det halvt i spøg, at han udtalte, at så havde B nok ikke havde taget det hele. Han havde imidlertid intet kendskab til, hvorvidt B skulle have indtaget medicin. B havde tidligere haft ..., og det var derfor ikke overraskende, at han døde af

Tiltalte T2 har supplerende forklaret om *forhold 1* bl.a., at han er uddannet læge, og at han fra 1961 til 2005 praktiserede med speciale i psykiatri. Han lærte T1 at kende via en interessegruppe om ateisme. På det tidspunkt var han tillige engageret i livstestamenter, hvormed man frabeder sig livsforlængende behandling, og T1 var interesseret i en lægeassisteret værdig måde at tage sit eget liv på. I foråret 2017 kontaktede T1 ham, fordi T1's autorisation som læge var inddraget, og fordi T1 havde en af de sædvanlige patienter med ..., som T1 gerne ville hjælpe. T1 havde ikke tidligere anmodet ham om at udskrive medicin, men denne gang anmodede T1 ham om at udskrive Fenemal til A. T1 anbefalede ham forinden at ringe til den pågældende, og under hans følgende telefonsamtale med A svarede denne relevant på spørgsmål og uden overdrivelse. Han fik ingen fornemmelse af, at A skulle være uligevægtig, og det var hans klare indtryk, at A var svært forpint uden mulighed for helbredelse. Han var klar over, at A ville bruge medicinen til at tage sit eget liv, og det mente han, var det rigtige at gøre. Han udskrev derfor Fenemal til den pågældende.

Han var ikke klar over, hvad den portion Fenemal, som han i marts 2017 udskrev og gav til T1, skulle bruges til. Muligt havde T1 behov for Fenemal, fordi politiet havde beslaglagt hans "sorte pose", men han ved ikke, om Fenemalen var til brug for B. Det er rigtigt, at han til politiet har forklaret, at han til A udskrev "hele pakken", det vil sige både sovemiddel og kvalmemiddel. Han har også til politiet forklaret, og at han den 4. marts 2017 til sig selv udskrev "hele pakken", som han herefter gav til T1 vel vidende, at T1 ville videregive "pakken" til en person, der ønskede at begå selvmord. Han har ligeledes til politiet forklaret, at han senere blev klar over, at "pakken" var overdraget til en person, men han husker det ikke i dag.

Vidnet A har forklaret om *forhold 1* bl.a., at han var ... og havde ... efter 30 års behandling for Han havde et par år forinden på X-hospitals smerteklinik fået at vide, at man ikke kunne hjælpe ham, og han var meget syg og forpint og ønskede derfor at begå selvmord. På grund af elektrochokbehandlinger har han svært ved at tidsfæste, hvornår det var, men det er nok inden for de seneste par år, at han søgte på Google efter "aktiv dødshjælp" og faldt over T1's hjemmeside med kontaktoplysninger. Han kontaktede T1 og talte 2-3 gange i telefon med ham, ligesom han sms'ede med ham. Han fortalte T1 om sine ..., og at han ... – det er han ret sikker på, at han gjorde. Han sendte ikke T1 nogen dokumentation for sine sygdomme, og han oplyste ham heller ikke om sit cpr.nr., men han fortalte ham, at han flere gange havde

forsøgt at begå selvmord. T1 sagde, at han ikke selv kunne udskrive medicin, men at han ville konferere med en anden læge, som kunne udskrive medicinen. Han var ikke i kontakt med den anden læge, men efter en uges tid fik han af T1 at vide, at han kunne hente Fenemal på apoteket. T1 vejledte ham om at knuse pillerne og blande dem med yoghurt, men det glemte han, og i stedet hældte han Fenemal sammen med anden medicin, herunder sovemiddel, i et glas, som han fyldte op med vand og stillede i køleskabet. Efterfølgende tog han en kvart teskefuld af glassets indhold i munden, men det brændte og sved så meget, at det var helt umuligt at indtage. Han stillede derfor glasset tilbage i køleskabet, og efter et par uger smed han det ud. På et tidspunkt blev han indlagt, men han husker ikke nærmere om det efterfølgende forløb.

I dag har han det meget bedre, end han har haft i mange år. Han får ... mod ... og anden medicin for Han går fortsat ind for aktiv dødshjælp, men i dag er han glad for, at han ikke døde. På grund af ... kunne han ikke møde i byretten, men han ringede da til T1 og fortalte, at han støttede ham.

Vidnet V2 har supplerende forklaret om *forhold 2* bl.a., at psykiateren, som havde en samtale med hendes tidligere ægtefælle B, var klar over, at en erklæring om B's mentale tilstand skulle bruges til, at B kunne få aktiv dødshjælp i Schweiz, og af etiske grunde ville psykiateren ikke medvirke hertil. Hun så en omtale af T1 i TV-nyhederne, og efter drøftelse med B skrev hun til T1 og bad om vejledning om, hvad de kunne gøre, når nu B ikke kunne blive godkendt til aktiv dødshjælp i Schweiz. T1 svarede, at det kunne han desværre ikke hjælpe med. T1 indvilligede dog i et møde med B, og formålet hermed var, at B skulle have hjælp til at dø. Som hun husker det, var tv-journalisterne til stede under hele mødet. På mødet udtalte T1 ikke direkte, at han kunne formidle en kontakt med henblik på at skaffe medicin, men han sagde, at han kunne hjælpe, hvilket hun forstod således, at han kunne hjælpe B med at få den nødvendige medicin. Aftalen var, at B kunne kontakte T1, når B var klar, og hun formoder, at B efterfølgende havde telefonisk kontakt med T1. På et tidspunkt modtog hun på sin bopæl en forsendelse stilet til B. Hun vidste ikke, hvad der var i den, men hun havde en anelse herom, og hun afleverede forsendelsen til B, uden at de talte om den. På et senere tidspunkt sagde B, at han havde fået det, han skulle bruge, og hun forstod det således, at B nu havde fået den medicin, han skulle bruge. T1 havde hendes adresse fra hendes mails, og hun havde ikke talt med andre end B og T1 om anskaffelse af medicin til brug for, at B kunne tage

sit eget liv. Familien holdt den 4. maj 2017 en afskedsmiddag med B, og de formodede da, at det var sidste gang, de så ham, og de sagde derfor farvel til ham. Den næste dag blev hun ringet op fra plejehjemmet, som fortalte, at B sov dybt, og at det ikke var muligt at vække ham. Hun ved ikke, hvad B døde af, men i dødsattesten var anført, at han døde af Hun kan ikke huske, at hun til politiet skulle have omtalt B's død som selvmord, eller at hun til politiet skulle have forklaret, at B havde fået pillerne af T1. Hun havde dog en formodning om, at B havde fået pillerne af T1, og det er nok det, hun har givet udtryk for over for politiet. Det er formentlig rigtigt, at hun til politiet har forklaret, at B selvfølgelig havde fået medicinen af T1. Det er også rigtigt, at hun over for politiet beskrev det som et faktum, at B havde taget sit eget liv, men hun kunne rettelig ikke vide det. Det lyder også meget rigtigt, at hun til politiet skulle have forklaret, at familien efter B's sidste besøg var bekendt med, at B nu ville indtage pillerne, der havde ligget klar i længere tid, og at B havde sagt farvel til familien. Der havde dog været flere tidligere lejligheder, hvor familien havde tænkt, at det var sidste gang, de så B, fordi han da havde haft andre selvmordsplaner, blandt andet med en dolk.

Retsgrundlag

I borgerlig straffelov af 1930 fik lovens § 240 følgende ordlyd:

”§ 240. Den, som medvirker til, at nogen berøver sig selv livet, straffes med bøde eller hæfte. Hvis handlingen foretages af egennyttige bevæggrunde, er straffen fængsel indtil 3 år.”

Lov nr. 433 af 31. maj 2000 om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Ændringer som følge af straffuldbyrdelsesloven, afskaffelse af hæftestraffen og prøveløsladelse af livstidsdømte m.v.) indebar bl.a., at ”hæfte” i straffelovens § 240, 1. pkt., blev ændret til ”fængsel indtil 4 måneder”, således at bestemmelsen fik følgende ordlyd:

”§ 240. Den, som medvirker til, at nogen berøver sig selv livet, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Hvis handlingen foretages af egennyttige bevæggrunde, er straffen fængsel indtil 3 år.”

Forslaget om afskaffelse af hæftestraffen byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse, delbetænkning I om sanktionsspørgsmålet. I betænkningen anførtes om hæftestraffen og straffelovens § 240 bl.a.:

”Kapitel 2 Hæftestrafen

...

2.3. Ændring af hæfte til fængsel

...

2.3.4. ...

...

Straffelovrådet foreslår, at der fastsættes et maksimum på 4 måneder for fængsel, der i strafferammerne træder i stedet for den afskaffede hæftestraf. Til støtte for at sætte grænsen ved 4 og ikke ved 3 måneder kan anføres, at man herved bedst undgår, at maksimumsstraffen bliver for hyppigt anvendt, hvilket i almindelighed er ønskeligt med hensyn til strafferammer. Et maksimum på 4 måneder vil også give domstolene en lidt større valgfrihed med hensyn til straffe, der ligger over et niveau på 60 dage. Hvis maksimum sættes ved 3 måneder, og den nugældende regel om prøveløsladelse efter mindst 2 måneder bevares, vil et maksimum på 3 måneder betyde, at maksimumsstraffen i realiteten er af samme længde som en idømt straf på 60 dage.

Den foreslåede nedsættelse af maksimum i strafferammer, hvor fængsel træder i stedet for hæfte, er en tilpasning til gældende udmålingspraksis og udtrykker ikke en tilkendegivelse om, at de enkelte udmålte straffe skal undergives en reduktion i forhold til hidtidig praksis.

...

...

Kapitel 7 Andre forbrydelser mod liv og legeme

...

7.1. Forsætligt drab

...

7.1.4. I forbindelse med bestemmelserne om forsætligt drab skal også nævnes, at § 240 fastsætter straf af bøde eller hæfte for den, der medvirker til, at nogen berøver sig selv livet (hjælp til selvmord). Hvis handlingen foretages af egennyttige bevæggrunde, er straffen fængsel indtil 3 år, svarende til maksimum i § 239.

Blandt de få domme om overtrædelse af § 240 skal nævnes U 1978.868 Ø, hvor tiltalte, der havde overladt en nervesvækket og deprimeret person en ladet revolver, med hvilken den pågældende skød sig selv, blev idømt 14 dages hæfte. Domfældelsen omfattede tillige bl.a. overtrædelse af våbenloven og af lov om euforiserende stoffer (20 gram hash).

De spørgsmål om kriminalisering af hjælp til selvmord, som måske kunne rejses i forbindelse med et egentligt revisionsarbejde vedrørende straffelovens kap. 25, har straffelovrådet måttet lade ligge. Man foreslår, at "hæfte" ændres til fængsel i 4 måneder, jfr. herved om det generelle spørgsmål om ændring af hæfterammer ovenfor kap. 2.3.4.”

Ved lov nr. 218 af 31. marts 2004 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Ændring af strafferammer og bestemmelser om straffastsættelse m.v.) fik straffelovens § 240 sin nuværende affattelse:

”§ 240. Den, der medvirker til, at nogen berøver sig selv livet, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.”

Lovforslaget (L 99 af 26. november 2003) byggede navnlig på Straffelovrådets betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer II. I betænkningens kapitel 25, Andre forbrydelser mod liv og legeme (straffelovens §§ 237-241 og §§ 249-254), anførtes i afsnit 2.4 om lovens § 240:

”2.4. § 240

2.4.1. Endelig er i straffelovens § 240 fastsat, at den, som medvirker til, at nogen berøver sig selv livet, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Foretages handlingen af egennyttige bevæggrunde, er straffen fængsel indtil 3 år. Bestemmelsen adskiller sig fra § 239 ved, at den, der ønsker at dø, i § 240 selv udfører den afgørende handling (eller undladelse), jf. herom og om bestemmelsens anvendelse Den kommenterede straffelov s. 279 f.

§ 240 har bortset fra de ændringer, der er en følge af hæftestrafens afskaffelse, jf. lov nr. 433 af 31. maj 2000, været uændret siden borgerlig straffelovs ikrafttræden i 1933. Om forarbejderne kan nærmere henvises til Straffelovskommissionens betænkning af 1912, § 246 samt s. 227 f. Der kan endvidere henvises til Torps betænkning af 1917, § 218 samt s. 203 f., og Straffelovskommissionens betænkning af 1923, § 219 samt sp. 336 f. Endelig kan henvises til Rigsdagstidende 1924-25, tillæg A, sp. 3380 f. (§ 241), Rigsdagstidende 1927-28, tillæg A, sp. 5378 f. (§ 240), Rigsdagstidende 1928-29, tillæg B, sp. 2197, nr. 237, samt Rigsdagstidende 1929-30, tillæg A, sp. 2372 (§ 239), og tillæg B, sp. 203 og 1873.

2.4.2. Ved sin gennemgang af § 240 i betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse foreslog Straffelovrådet alene bestemmelsen ændret som følge af hæftestrafens afskaffelse svarende til de ændringer, der gennemførtes ved lov nr. 433 af 31. maj 2000. Om bestemmelsen bemærkedes i øvrigt, jf. s. 162, at ”[d]e spørgsmål om kriminalisering af hjælp til selvmord, som måske kunne rejses i forbindelse med et egentligt revisionsarbejde vedrørende straffelovens kap. 25, har straffelovrådet måttet lade ligge.”

Af lovforslagets bemærkninger fremgik bl.a.:

”Almindelige bemærkninger

...

1. Indledning

1.1. Et hovedformål med lovforslaget er at modernisere strafferammerne i straffeloven, navnlig med henblik på, at strafferammerne skal afspejle en nutidig opfattelse af strafværdigheden af de enkelte forbrydelsestyper.

...

Moderniseringen af straffelovens strafferammer tilsigter som udgangspunkt ikke at ændre det gældende udmålingsniveau for de enkelte forbrydelsestyper, men på enkelte punkter er der dog efter regeringens opfattelse også behov for en skærpelse af de faktisk udmålte straffe. Det drejer sig blandt andet om grov narkotikakriminalitet (§ 191), vold mod tjenestemand i funktion (§ 119), trusler mod vidner mv. (§ 123) og groft tyveri (§ 276).

...

4. Straffelovens særlige del

...

4.12. Andre forbrydelser mod liv og legeme (straffelovens §§ 237-241 og §§ 249-254)

...

4.12.2. Straffelovrådets overvejelser

...

§ 240 kunne efter rådets opfattelse rejse spørgsmål om at ændre den nuværende delte strafferamme på bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller, når forbrydelsen er begået af egennyttige bevæggrunde, fængsel indtil 3 år til en strafferamme på bøde eller fængsel indtil 2 år.

...

4.12.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig i Straffelovrådets overvejelser vedrørende § 240, og foreslår på den baggrund, at bestemmelsen får én normalstrafferamme indeholdende »bøde eller fængsel indtil 3 år«.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 50, samt bemærkningerne hertil.

...

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

...

Til § 1

...

Til nr. 50 (§ 240)

Lovforslagets § 1, nr. 50, indebærer en teknisk forenkling af normal- og sidestrafferammen i § 240. Ændringen medfører, at den skærpede sidestrafferamme i stk. 2, hvorefter straffen kan stige til fængsel indtil 3 år, hvis handlingen er foretaget af egennyttige bevæggrunde, ophæves, således at bestemmelsen har en strafferamme med bøde eller fængsel indtil 3 år.

Bestemmelsens strafmaksimum forbliver uændret, og med ændringen tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.”

Landsrettens begrundelse og resultat

Skyldspørgsmål

Forhold 1

Efter bevisførelsen for landsretten, herunder de af A, tiltalte T1 og tiltalte T2 afgivne forklaringer, finder landsretten det bevist, at A forsøgte at tage sit eget liv, hvilket imidlertid mislykkedes, og af de grunde, der i øvrigt er anført af byretten, findes tiltalte T1 herefter skyldig i tiltalen for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 240.

Forhold 2

5 voterende udtaler:

Efter V2's forklaring må vi lægge til grund, at T1 på mødet med B og V2 gav udtryk for, at han kunne formidle en kontakt med henblik på at skaffe medicin, og at V2 efter mødet modtog en forsendelse stilet til B, som hun videregav til B, der senere oplyste, at han nu havde fået det, han skulle bruge. V2, der ikke havde været i kontakt med andre vedrørende anskaffelse af medicin til B, forstod det således, at B med forsendelsen havde fået den medicin, han skulle bruge. Efter V2's og V3's forklaringer lægger vi endvidere til grund, at familien den 4. maj 2017 holdt en afskedsmiddag med B, hvor de sagde farvel til ham, og at V2 dagen efter modtog en telefonopringning fra plejehjemmet, som oplyste, at B var i en dyb søvn og ikke til at vække. Den ... afgik B ved døden.

På denne baggrund lægger vi til grund, at B med medicinindtagelse tog sit eget liv.

Dødsattestens angivelse af ... som dødsårsag kan ikke føre til en anden vurdering, hvorved bemærkes, at B ikke blev obduceret.

Tiltalte T1 har forklaret, at han rådgav og vejledte B om det at tage sit eget liv, og at han på et tidspunkt drøftede med en person muligheden for at skaffe medicin til B, men han ved ikke, om vedkommende gjorde dette. Han gjorde det ikke selv.

På den ovenfor anførte baggrund finder vi det ubetænkeligt at lægge til grund, at tiltalte T1 rådgav og vejledte B om at tage sit eget liv, og at han gennem en kontakt skaffede den

medicin, som B anvendte til at tage sit eget liv med. Vi finder det herefter bevist, at tiltalte T1 i dette omfang er skyldig i tiltalen for overtrædelse af straffelovens § 240.

1 voterende udtaler:

Jeg finder, at der ikke er ført det til domfældelse fornødne bevis, og jeg stemmer derfor for at frifinde tiltalte T1.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet.

Forhold 3

Også efter bevisførelsen for landsretten findes tiltalte T1 af de grunde, der er anført af byretten, skyldig i overensstemmelse med tiltalen.

Straf

Straffen for tiltalte T1 fastsættes til fængsel i 60 dage, der gøres betinget på vilkår som angivet i byrettens dom.

Straffen for tiltalte T2 fastsættes til fængsel i 20 dage, der gøres betinget på vilkår som angivet i byrettens dom.

Landsretten har ved straffastsættelsen på den ene side lagt vægt på, at tiltalte T1 ved brug af sin lægevidenskabelige baggrund har medvirket til, at to personer tog deres eget liv, samt forsøgt at medvirke til, at en tredje person tog sit eget liv, og at tiltalte T2 – ligeledes ved brug af sin lægevidenskabelige baggrund – har forsøgt at medvirke til, at en person tog sit eget liv. Landsretten har på den anden side lagt vægt på, at det af forarbejderne til ændringerne i 2000 og 2004 af straffelovens § 240 fremgår, at der ikke hermed var tilsigtet nogen ændring i det hidtidige udmålingsniveau.

I øvrigt stadfæstes dommen.

T h i k e n d e s f o r r e t :

Byrettens dom i sagen mod T1 stadfæstes med den ændring, at straffen fastsættes til fængsel i 60 dage.

Byrettens dom i sagen mod T2 stadfæstes med den ændring, at straffen fastsættes til fængsel i 20 dage.

De tiltalte skal betale sagens omkostninger for landsretten, herunder salær til egen forsvarer.

Retten i Svendborg

DOM

afsagt den 26. september 2018.

Rettens nr. R2-971/2018

Politiets nr. 2300-73141-00001-17

Anklagemyndigheden

mod

T1

cpr-nummer ... og

T2

cpr-nummer ...

Der har medvirket domsmænd ved behandlingen af denne sag.

Anklageskrift er modtaget den 16. april 2018.

Tillægsanklageskrift nr. 1 er modtaget den 13. august 2018.

Tillægsanklageskrift nr. 2 er modtaget den 30. august 2018.

T1 og T2 er tiltalt for

1.

Begge

overtrædelse af straffelovens § 240 jf. § 23 og § 21,

ved efter fælles forståelse og i forening med hinanden den 23. marts 2017, på opfordring fra A, der ønskede at begå selvmord, at have udskrevet receptpligtig medicin til ham, som han selv indtog, velvidende at medicinen skulle bruges i selvmordshensigt, hvilket mislykkedes idet A kom under behandling.

2.

T1

overtrædelse af straffelovens § 240, jf. § 23,

ved på en ikke nærmere defineret dato i foråret 2017 og på en ukendt Adresse i ..., forud for B's død den ... 2017, at have udleveret en mængde Fenemal 100 mg. til nu afdøde, vel vidende at dette skulle bruges til selvmord, og derved medvirket til selvmordet.

3.

T1

overtrædelse af straffelovens § 240, jf. § 23,

ved i tiden mellem den 17. juli 2018 kl. 23.52 og den 6. august 2018 kl. 12.54, via mailkorrespondance, at have vejledt C om metoder til at begå selvmord på, herunder bl.a. ved at bekræfte medicinvalget, og at det er en god ide også at supplere med en plasticpose, og herunder at have skrevet: "Hvis du kan gennemføre det, vil du være 100% sikker. Husk i givet fald at der skal en elastik om halsen.", og derved medvirkede til, at C den ... eller ... 2018 begik selvmord ved indtagelse af medicin og med en plastikpose lukket sammen med et gummibånd over hovedet.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om fængselsstraf.

Anklagemyndigheden har påstået konfiskation af 100 stk. Fenemal DLF 50 mg (koster 1) og 2 glas Emperial 10 mg indeholdende i alt 57 stk. (koster 3-4) hos de tiltalte, jf. straffelovens § 75, stk. 2.

Tiltalte, T1 har nægtet sig skyldige i forhold 1-3.

Tiltalte, T2 har erkendt sig skyldig i forhold 1.

Sagens oplysninger

T1, der er stifter af netværket ..., har skrevet og lagt vejledningen "Lægemidler der er velegnede til selvmord" på internettet. Af vejledningen fremgår blandt andet:

...

VEJLEDNING

Fremgangsmåden er ALTID følgende:

1. På fastende mave (det vil sige ingen føde i seks timer) skal man indtage et kvalmemodvirkende middel, nemlig tre tabletter enten Metoclopramide, Domperidon, Motilium eller Ondansetron (de er lige gode). Skyl dem ned med et godt glas af en drik som du kan lide, fx den bedste champagne du kan få fat på, en "flyver", vodka blandet med juice, vin, øl, sodavand eller bare vand (alkohol er ikke strengt nødvendigt). Spil din yndlingsmusik.
2. En time senere indtages den krævede dosis af det lægemiddel du har fundet på listen, rørt op (og eventuelt knust) i noget halvflydende som du holder af, fx en sød dessert, maizenagrød, havregrød eller yoghurt. Hvis du har medicin i overskud, så tag den også.
3. Straks derefter skal du tage en halv snes almindelige sovepiller eller beroligende piller fx Alprazolam, Alprox, Apozepam, Bromam, Diazepam, Frisium, Halcion, Hexalid, Imoclone, Imovane, Imozop, Klopoxid, Lexotan, Lorazepam, Midazo/am, Nitrazepam, Oxabenz, Oxapax, Oxazepam, Pacisyn, Pronoctan, Risolid, Rivotril, Stesolid, Stilnoct, Tafil, Temesta, Zolpidem, Zonoct, Zopiclon, Zopiclone eller lignende og alkohol som supplement (alkohol er ikke strengt nødvendigt, men øger giftvirkningen). Disse piller er ikke særlig giftige. Men de forstærker alligevel virkningen af andre stoffer, og de gør at man falder i søvn. Lægemidlet sørger for at man ikke vågner igen.

...

"Sikkerhed"

Nogle ønsker som ekstra sikkerhed at trække en plasticpose over hovedet, men det kan ikke alle gennemføre. Hvis du kan, så husk at lukke posen om halsen med en elastik. Det ville selvfølgelig være en fordel hvis andre kunne gøre det for dig når du er blevet bevidstløs. Bagefter kan plasticposen bare fjernes, den efterlader ingen spor.

...

Justitsminister Søren Pape Poulsen har den 28. maj 2018 besvaret spørgsmål S 830 stillet af folketingsmedlem Liselott Bix den 18. maj 2018 således:

Spørgsmål nr. S 830 fra medlem af Folketinget Liselott Blixt (DF):

"Vil ministeren tage initiativ til at undersøge mulighederne for en lukning af de dele foreningen Læger for aktiv dødshjælps hjemmeside som indeholder vejledning til patienter i at begå selvmord med medicinske præparater?"

Svar:

Straffelovens § 240 forbyder at hjælpe en eller flere konkrete personer med at begå selvmord. Straffeloven forbyder derimod ikke at offentliggøre generelle vejledninger på internettet om, hvordan man kan begå selvmord. Det betyder, at der som udgangspunkt ikke i straffeloven er noget grundlag for at lukke en hjemmeside, som indeholder en generel vejledning til patienter om at begå selvmord med medicinske præparater.

Den 3. marts 2017 fratog Styrelsen for Patientsikkerhed T1's autorisation til at virke som læge.

Af Styrelsen for Patientsikkerheds system, "Ordinationer (læge), Detail" fremgår at T1 den 12. september 2016 udskrev 100 stk. tabletter, Fenemal, 50 mg. til sig selv. Tabletterne blev fundet hos T1 under ransagningen den 8. juni 2017.

Af samme system fremgår blandt andet følgende for T2:

23. marts 2017 udskrevet 100 stk. tabletter, Femenal 100 mg til A.

4. marts 2017 udskrevet 100 stk. tabletter, Femenal 100 mg til sig selv.

10. marts 2017 udskrevet 100 stk. tabletter, Femenal 100 mg til sig selv. Tabletterne blev fundet hos T2 den 25. oktober 2017

T1 og C (forhold 3) førte en mailkorrespondance fra den 17. juli 2018 til den 8. august 2018. Af mailkorrespondancen fremgår blandt andet:

Mail af 17. juli 2018 kl. 09.47 fra C til T1:

"Emne: forespørgsel 17.07 18

I forbindelse med stort tak for jeres vejledning vil jeg gerne spørge, om der herved mod gode ord (og evt. betaling) kan skaffes hjælp til assistance.

Jeg er 85 år, har mange skavanker, men er ikke meget syg.

Jeg har et ønske om at afslutte snart. Afklaring med nærmeste familie er i orden Har fået skaffet de nødvendige piller.

MEN en stor skræk er den mulige risiko for, at det skal mislykkes for mig.

Venlig hilsen"

Mail af 19. juli 2018 kl. 23.52 fra T1 til C.

"Emne Sv: forespørgsel 17.07 18

Kære C

Hvilke piller har du skaffet?

Venlig hilsen"

Mail af 20. juli 2018 kl. 08.30 fra C til T1:

"Emne: Re: forespørgsel 17.07 18

Tak for mail !!

Jeg har Metoctopramide Accord, Amlodipin Teva og Imozop.

Min hensigt er også at supplere med en plastikpose.

Men jeg er nervøs for, om jeg vil være i stand til at gennemføre det alene.

Venlig hilsen"

Mail af 21. juli 2018 kl. 19.50 fra C til T1

"Emne: fortsat

Kære T1

Jeg er kommet til at tænke på, at det nok er rigtigst, at jeg oplyser om medicin:

Siden 2011 har jeg fået Clopidogrei og Hypoloc (nu Nebivolol) på grund af

Derudover Spiricort (2 gange dagligt.og Tefal for ... (det sidste har jeg sat dosis ned fra 3 stk. dagligt til en)

Det sidste års tid har jeg ca. en eller to gange pr. måned haft brug for min Nitrolingual for

Jeg er begyndt at ... og har Hamlets "stol" kan ikke fjerne den.

Jeg er

Med mange venlige hilsener"

Mail af 27. juli 2018 kl. 1.26 PM fra T1 til C

"Subject: Sv: hilsen 25.07.18

Kære C

De midler du nævnte i din mail af 17.7., nemlig Metoclopramide Accord, Amiodipin Teva og Imozop, er udmærkede. Du skal bare følge vejledningen (som nu findes på ...).

Venlig hilsen”

Mail af 29. juli 2018 kl. 10.53 fra C til T1

"Emne: Re: hilsen 25.07.18

Kære T1

Jeg siger tusind tak for din mail.

Jeg kan desværre ikke finde den omtalte aktuelle vejledning på ... I indledningen på medicinlisten har jeg en vejledning, der indledes med ordene: "Frem-gangsmåden er ALTID følgende" Er det mon den efterlyste ?

Venlig hilsen”

....

Mail af 29. juli 2018 kl. 19.44 fra T1 til C

"Emne:sv: hilsen 25.07.18

Gå ind på X-forlags hjemmeside Linje 9 (ni) under bogen "Hjælp mig - aktiv dødshjælp" er ordet "selvmordsvejledning" markeret med blå. Klik på det blå ord, så kommer vejledningen frem.

Venlig hilsen”

...

Mail af 6. august 2018 kl. 09.12 fra C til T1

”Emne: et spørgsmål

Kære T1.

Er det en mon god eller dårlig ide at supplere med en plastikpose ??

Venlig hilsen”

Mail af 6. august 2018 kl. 12.54 fra T1 til C:

"Subject: Sv: et spørgsmål

Kære C

Det er en god ide. Hvis du kan gennemføre det, vil du være 100 % sikker. Husk i givet fald at der skal en elastik om halsen.

Venlig hilsen”

Under hovedforhandlingen er afspillet:

X-tv-station udsendelse ... vist den ...,

klip fra ... fra den ...

lydklip fra ... den ..., interview med T1,

lydklip fra ... den ... med T1 og læge D.

Der er afgivet forklaring af de tiltalte og vidneforklaring af V1, V2 og V3.

T1 har forklaret, at han stiftede netværket ... De var oprindeligt ni medlemmer, men der er nu syv tilbage. Han stiftede netværket, efter at han i 2014 eller 2015 havde haft en artikel i ... om dødshjælp.

Foreholdt dagsorden af 1. april 2017 fra møde hos V1 (forhold 1, bilag 25) har han forklaret, at V1 er en af deltagerne i netværket. Mødet den 1. april 2017 var det første fysiske møde. Tidligere havde medlemmer i netværket udvekslet synspunkter på nettet og gennem telefonsamtaler. Ved mødet den 1. april 2017 deltog 4-5 personer. Vedrørende punktet 3, "Den enkeltes egen erfaring med aktiv dødshjælp", forklarede han, at han ikke vil udtale sig, hvorvidt andre af de mødende havde erfaringer med aktiv dødshjælp. Han har selv erfaringer med aktiv dødshjælp.

Netværket arbejder aktivt for at lovliggøre aktiv dødshjælp i Danmark.

Vedrørende dagsordnens punkt 7, "Y-tv-station", har han forklaret, at han redegjorde for sit samarbejde med tv og et program om aktiv dødshjælp.

Vedrørende punkt 9, "Det store problem med hvornår aktiv dødshjælp kan gives", har han forklaret, at der var enighed om, at aktiv dødshjælp kun skal gives til mennesker med svær kropslig sygdom, ikke til psykisk syge.

Vedrørende punkt 12, "Genoplivning", har han forklaret, at der var en i gruppen, der ville tale om genoplivning, men det ville de andre ikke.

Vedrørende punkt 13, "Omformulering af "plastikpose over hovedet"", har han forklaret, at han har beskrevet denne metode udførligt i vejledning til selvmord.

Vedrørende punkt 14, "Skal vi udvide gruppen med ikke-læger?", har han forklaret, at de var enige om ikke at udvide gruppen til ikke-læger.

Han har skrevet vejledning "Lægemidler der er velegnede til selvmord", efter 2 års grundige undersøgelser bl.a. i internationale artikler og tidsskrifter. Alt hvad der fremgår af vejledningen herunder doser, har han taget fra kendte og offentliggjorte værker eller artikler. Når han har skrevet doseringen, har han af sikkerhedsmæssige grunde lagt ca. 30% oveni. Han har deponeret en portion Fenemal til eventuelt eget brug på et tidspunkt.

Om sagens **forhold 1** har han forklaret, at A var den første, der kontaktede ham. A ringede, og han talte meget med A, der fortalte, at han led af

Han så også et brev fra X-hospital til A, hvoraf det fremgik, at de ikke kunne gøre mere for A. Han har destrueret brevet, da han ikke må føre journal hjemme. Han talte 4-5 gange i telefon

med A og havde mailkorrespondance med ham. Mailkorrespondancen stoppede den 1. marts 2017. Mailene var i tiden op hertil.

Foreholdt mail fra A til ham af 1/3-2017 kl. 17.49 (forhold 1, bilag 4) har han forklaret, at den person, han omtaler, var T2. Han husker ikke, om han sendte et forkert tlf.nr. til A eller omvendt. Mail af samme dag kl. 19.09 var hans sidste kontakt med A. A har ringet til ham for et par uger siden og sagt, at han støtter ham 100%. A har fortalt, at han har været indlagt og har fået elektrochok og, at han derfor ikke husker noget.

Vedrørende **forhold 2** har han forklaret, at B's tidligere hustru, V2, ringede til ham og ville have ham til I modsætning til normalt indvilligede han i at besøge B i Besøget med B varede ca. 1-1½ time. Under hele samtalen var V2 og 2 journalister til stede. B gav udtryk for, at han ikke ville leve mere. Han havde haft Tiltalte gengav metoderne fra sin vejledning om selvmord. Han gav B råd og vejledning. Han gav ikke medicin til B. Han har senere fundet ud af, at dødsårsagen på B's dødsattest er angivet som

Vedrørende selvmordsvejledning har han forklaret, at han vejleder om, at man skal starte med at tage et kvalmestillende middel, da folk med svær sygdom ofte har svært ved at holde maden i sig. Herefter skal Fenemalen knuses og pulveret blandes i noget man godt kan lide af halvfast konsistent f.eks. yoghurt eller frugtgrød. Man skal spise det hele. Det er bedst at drikke alkohol til. Han anbefaler ofte den bedste champagne, man kan få fat i. Alkohol fremmer virkningen. Herefter skal man tage en håndfuld sovepiller.

Når han i udsendelsen med B giver udtryk for at "ræven har flere udgange" henviser han til, at han kan rådgive på flere måder.

Vedrørende **forhold 3** har han forklaret, at C var alvorligt Hendes mand var død af en alvorlig sygdom, og hun ønskede at dø. Selvom hun ikke var kropslig syg, valgte han at gøre en undtagelse og hjælpe hende. Hun var ensom og træt af livet. Hun var meget bange for, at hun ikke ville dø af de piller, hun indtog, således at hun vågnede efterfølgende. Han rådgav hende herefter om den gamle metode med en plasticpose over hovedet, og hvor man skal slutte af med en elastik om halsen for at være sikker. Metoden er beskrevet i vejledningen. C's datters sendte ham en mail om, at hendes mor var. Datteren takkede for hans hjælp.

Han har i øvrigt forklaret, at han er uddannet cand.med. i Han har arbejdet med mange forskellige områder indenfor lægevidenskaben. Han har bl.a. også arbejdet i Canada og i USA. Han har speciale i Han stoppede med at arbejde som overlæge i Hans autorisation blev inddraget af Styrelsen for Patientsikkerhed den 2. eller 3. marts 2017.

Foreholdt "Ordinationer (læge), Detail, stamdata for sundhedsperson", (forhold 1, bilag 6) har han forklaret, at den portion Fenemal, der blev fundet på hans bopæl i juni 2017 var udskrevet af ham den 12. september 2016.

Foreholdt mail af 5. juni 2017 fra Sundhedsdatastyrelsen har han forklaret, at han ikke perioden fra den 1/1-2012 til den 1/1-2016 har udskrevet Fenemal eller andre præparater med tilsvarende indhold.

Tiltalte T2, har forklaret, at han i marts 2017 tre gange skrev recepter på Fenemal. Den ene portion blev fundet hos ham ved ransagningen, den anden portion blev udskrevet til A og den

tredje portion udleverede han til T1.

T1, der er en gammel kollega, ringede til ham og fortalte, at A var uhelbredelig syg og led. T1 fortalte A's sygehistorie. Han kender ikke diagnosen for A. Han har ikke set A's sygejournal. Han ringede til A for at sikre sig, at han ikke var psykisk syg. Ved telefonsamtalen fremstod A samlet. Han skrev en recept til A på Fenemal, som han vidst nok sendte med post til A. Han har endvidere udskrevet en recept på Fenemal, som han har givet til T1. Han har den sidste portion Fenemal selv. Han har aldrig været medlem af T1's interessegruppe Han forklarede endvidere, at han har udskrevet almindelig medicin til T1. Han har ikke givet A vejledning i, hvordan han skulle benytte Fenemalen.

V1 har som vidne forklaret, at hun er med i netværket Hun kom med i netværket, da hun så T1's artikel i ... i 2015. Han spurgte, om der var nogen, der havde interesser for et netværk om aktiv dødshjælp. Hun meldte sig ind. Det var et netværk, hvor de skrev mails. I oktober 2016 oprettede T1 en hjemmeside. Hun anser netværket for et forum, hvor de kunne diskutere aktiv dødshjælp og et netværk for at få budskabet frem. Det var T1, der var den mest aktive, der skrev artikler og lignende. Hun har hørt hans indlæg i radioudsendelser.

Foreholdt T1's mail af 23. februar 2017 (forhold 1, bilag 8) om, at hun havde sendt en negativ mail til T1, har hun forklaret, at hun skrev til T1, idet hun var frustreret over, at han gav udtryk for, at netværket gik ud med Fenemal. T1 skrev tilbage, at de måtte være aktive. Der er to læger, der meldte sig ud af netværket. Hun ved kun fra T1's offentlige udtalelser, at han har givet aktiv dødshjælp. De er i dag syv læger tilbage i netværket. Netværket har stillet et borgerforslag om ændring af straffeloven således, at aktiv dødshjælp tillades. Hun har ikke skaffet medicin til T1, og hun kender ikke andre læger, der har gjort det. Hun har selv patienter, der ønsker aktiv dødshjælp, og hun synes, at man skal indfri sit lægeløfte og tilbyde aktiv dødshjælp. Hun er bekendt med, at der ydes aktiv dødshjælp i bl.a. Holland og Belgien. Medicin er at foretrække ved aktiv dødshjælp frem for andre metoder.

V2 har som vidne vedrørende forhold 2 forklaret, at hun tidligere har været gift med B. I april 2016 fortalte B hende om sine tanker om at dø. Han kunne ikke komme til Schweiz for at få aktiv dødshjælp, da han ikke kunne få en psykiater til at udstede en erklæring om, at han var mentalt klar. Dette krævede de Schweitziske myndigheder. Psykiateren ville ikke udstede det af etiske årsager. Hun så T1 i en tv udsendelse, og hun kontaktede ham i slutningen af februar 2017. Forinden havde hun talt med B om det. Hun spurgte T1, om han kunne hjælpe B. T1 svarede, at hans pc nok snart ville blive beslaglagt, og at de i gruppen havde problemer. Nogle dage efter fik hun en mail fra T1 om, at han godt kunne være behjælpelig alligevel. Hun spurgte T1, om han kunne komme og besøge B på plejehjemmet. T1 kom herefter og besøgte B. De talte sammen i fællesrummet. T1 sagde, at han kunne hjælpe med at formidle noget medicin til B. Hun har modtaget en A5 kuvert til sin adresse adresseret til B. Hun åbnede ikke forsendelsen, men overdrog den til B. Hun så ikke, at han åbnede den. Hun ved ikke, hvad der var i forsendelsen. Pakken kom mellem marts og den 7. maj 2017. B fortalte hende, at han havde fået den medicin, han gerne ville have. B fik dagligt medicin på plejehjemmet, men hun kender ikke produkternes navn.

Foreholdt at der blev fundet en flaske vodka ved siden af B's seng den 7. maj 2017, har hun forklaret, at B indtog alkoholiske drikke, men det var ikke normalt, at der stod en flaske vodka ved siden af hans seng.

Da hun havde mødet med T1 og B var der 2-3 personer fra tv holdet til stede. Mødet varede 3

kvarter til 1½ time og tv holdet var tilstede under hele mødet. Nogle dage forinden B's død, var hun til middag sammen med deres datter E, B's datter V3 og dennes mand, F. Middagen var sidste gang, hvor hun havde kontakt til B.

Foreholdt notat af 5. maj 2017 kl. 12.26 fra plejehjemmet har hun forklaret, at hun var på plejehjemmet fredag den 5. maj 2017, hvor hun fik at vide, at B sov, og at de ikke kunne vække ham. I november 2016 havde B til sin almindelige læge fortalt, at han ikke ønskede at blive genoplivet.

Vidnet V3 har vedrørende forhold 2 bl.a. forklaret, at hendes far, B, 1½ år før han døde fortalte hende, at han ønskede at dø. Hendes far ville gerne sige farvel til familien, og de holdt derfor en middag. Der havde været mange forskellige datoer i spil. Det var aldrig blevet til noget. Middagen var den 4. maj 2017. Det specielle ved middagen var, at de skulle sige farvel til hendes far. Hun sagde i øvrigt altid farvel til sin far som om, at hun ikke ville se ham igen. Han fortalte hende ikke om sine konkrete beslutninger. Han havde fortalt hende om muligheden for aktiv dødshjælp i Schweiz. Efter hendes far var død, var det ikke på tale, at han skulle obducere, og heller ikke plejehjemmet foreslog det. Den 5. maj fik hun at vide, at han ikke var ved bevidsthed, og hun besøgte ham, men da var han bevidstløs.

De tiltalte er ustraffede.

Tiltalte T1 har om sine personlige forhold forklaret, at han er pensioneret overlæge.

Tiltalte T2 har om sine personlige forhold forklaret, at han er pensioneret overlæge.

Rettens begrundelse og afgørelse

Forhold 1:

T2 har uden forbehold erkendt sig skyldig i, at han udskrev receptpligtig medicin til A, der ønskede at begå selvmord.

T2 har forklaret, at T1 havde fortalt ham, at A var uhelbredeligt syg og led, og at han havde en telefonsamtale med ham. Det er derfor bevist, at T2 er skyldig.

T1 har forklaret, at han havde 4-5 telefonsamtaler med A. Den 1. marts 2017 havde T1 og A en mailkorrespondance, og kl. 19.09 skrev A til T1:

"For jeg vil jo gerne have det overstået så hurtigt som muligt hvis du forstår."

T1 har således været fuldt ud klar over, at A ønskede at begå selvmord.

T1 har videre forklaret, at han oplyste T2's telefonnummer til A.

Det anses herefter for bevist, at T1 var bekendt med, at A ønskede at begå selvmord, og idet han fortalte T2 om A's sygdom blandt andet i den hensigt, at T2 skulle udskrive medicin til A, finder retten T1 skyldig i forsøg på medvirken til selvmord, som beskrevet i anklageskriftet.

Forhold 2:

T1 har forklaret, at B fortalte ham, at han ikke ville leve, hvilket også bekræftes af oplysninger i tv-udsendelsen ...

Retten finder ikke, at anklagemyndigheden har ført det i en straffesag nødvendige bevis for, at T1 kan domfældes, og han frifindes som følge heraf i dette forhold.

Retten har herved særligt lagt vægt på, at T1's autorisation som læge blev inddraget den 3. marts 2017, og at han kun en gang har udskrevet 100 stk. Fenemal 50 mg til sig selv, og de blev fundet hos ham den 8. juni 2017. Det er ikke bevist, at T1 udleverede en mængde Fenemal 100 mg til B.

Forhold 3:

Der blev hos C fundet en håndskrev seddel, hvor hun på den ene side havde skrevet "Brainstorm" over praktiske foranstaltninger, og på den anden side havde hun beskrevet sine skavanker. Herefter og sammenholdt med fotografierne af C, obduktionserklæringen og fundet af tomme bisterpakker med Amlodipin 5 mg tabletter lægger retten til grund, at C begik selvmord.

C henvendte sig til T1, og de havde en mailkorrespondance fra den 17. juli 2018 til den 8. august 2018. T1 har ved mail af 27. juli 2018 kl. 1.26 PM bekræftet C i, at den medicin, som hun havde til rådighed, var udmærket og samtidig henvist hende til vejledningen om selvmord. Han har ved mail af 29. juli 2018 kl. 19.44 nærmere redegjort for, hvor C kunne finde vejledningen, og endelig har han ved mail af 6. august 2018 kl. 12.54 bekræftet C i, at det er en god ide, at benytte en plastikpose over hovedet og samtidig tilføjet "Husk i givet fald at der skal en elastik om halsen".

Under disse forhold, og uanset de medicinske præparater og metoden med plastikposen er beskrevet i vejledningen om selvmord, finder retten, at T1 ved sin korrespondance med C har foretaget sådanne konkretiserede handlinger ved råd, at han forsætligt har medvirket til, at C begik selvmord.

Retten anser herefter T1 skyldig i forhold 3 som beskrevet i anklageskriftet.

Sanktion

Straffen for **T1** fastsættes til fængsel i 40 dage, jf. straffelovens § 240, jf. til dels § 21.

Straffen skal ikke fuldbyrdes, hvis tiltalte overholder de betingelser, som er angivet nedenfor, jf. straffelovens § 56, stk. 1.

Straffen for **T2** fastsættes til fængsel i 14 dage, jf. straffelovens § 240, jf. § 21.

Straffen skal ikke fuldbyrdes, hvis tiltalte overholder de betingelser, som er angivet nedenfor, jf. straffelovens § 56, stk. 1.

Retten har for begge tiltalte lagt vægt på, at det fremgår af lovforslag nr. 99 fra 2003/2004 om lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven (ændring af strafferammer og bestemmelser om straffastsættelse m.v.), "Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser", nr. 50 blandt andet:

" Bestemmelsens strafmaksimum forbliver uændret, og med ændringen tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau."

Retten har for T2 endvidere lagt vægt på hans alder og personlige forhold.

Retten har for T1 tillige i formildende retning lagt vægt på hans alder og personlige forhold. Retten har i skærpende retning lagt vægt på, at han er fundet skyldig i 2 forhold, samt at han har haft en mere aktiv rolle end T2.

Idet T1 og T2 er fundet skyldige i medvirken og forsøg på medvirken til, at nogen berøver sig selv livet, og for at forebygge yderligere lovovertrædelser, tager retten påstanden om konfiskation til følge, jf. straffelovens § 75, stk. 2.

Thi kendes for ret:

Tiltalte **T1** skal straffes med fængsel i 40 dage.

Straffen skal ikke fuldbyrdes, hvis T1 tiltalte overholder følgende betingelser:

1. Tiltalte må ikke begå noget strafbart i en prøvetid på 1 år fra endelig dom.

Tiltalte **T2** skal straffes med fængsel i 14 dage.

Straffen skal ikke fuldbyrdes, hvis T2 overholder følgende betingelser:

1. Tiltalte må ikke begå noget strafbart i en prøvetid på 1 år fra endelig dom.

Hos de tiltalte konfiskeres 100 stk. Fenemal DLF 50 mg og 2 glas Emperal 10 mg indeholdende i alt 57 stk.

De tiltalte skal betale sagens omkostninger, herunder salæret til hver deres forsvarer.

...
dommer
...

ØL: S-2892-18

Byrettens dom i sagen mod T1 stadfæstes med den ændring, at straffen fastsættes til fængsel i 60 dage.

Byrettens dom i sagen mod T2 stadfæstes med den ændring, at straffen fastsættes til fængsel i 20 dage.

De tiltalte skal betale sagens omkostninger for landsretten, herunder salær til egen forsvarer.